

Jij doet ertoe!

⌚ Duur 60 minuten

© Lesdoel De leerlingen leren hoe zij actief kunnen bijdragen aan een veilige, rechtvaardige en inclusieve schoolgemeenschap. Ze oefenen met democratisch beslissen, hun mening uitspreken en respect voor anderen tonen – binnen én buiten school.

Verbindende leergebieden

- Filosofie en levensbeschouwing
- Kunsthoudende oriëntatie (beeldend, woordkunst)
- Taalvaardigheid (spreken, luisteren, presenteren)
- Burgerschap en participatie
- Sociale vaardigheden

Kerdoelen

Burgerschap

- 3 Democratische waarden – Leerlingen oefenen met gezamenlijk beslissen en respectvol meningsverschil.
- 4 Maatschappelijke betrokkenheid – Leerlingen leren hoe zij kunnen bijdragen aan de groep.
- 5 Democratische betrokkenheid – Leerlingen leren wat het betekent om binnen een democratie samen beslissingen te nemen.
- 6 Maatschappelijke vraagstukken – Leerlingen verkennen hun rol binnen inclusie en veiligheid.

Nederlands

- 3A Doelgericht spreken en schrijven – Leerlingen formuleren meningen, standpunten en plannen.
- 4A Doelgericht gesprekken voeren – Leerlingen oefenen in luisteren, reageren en reflecteren.

Kunst en cultuur

- 1 Creatieve maak- en denkstrategieën – Leerlingen ontwerpen campagnes en actieposters.
- 4 Verbeelden en creëren – Leerlingen maken visuele statements over hun rol in de klas.
- 6 Kunst en cultuur beleven – Leerlingen gebruiken kunst om sociaal-maatschappelijke thema's te verkennen.

Benodigdheden

- Stembriefjes, post-its, complimentendoos
- Grote vellen papier, stiften, tijdschriften, scharen
- Karton voor het actieplan of campagneposter
- Geluidsinstallatie (optioneel)
- Muur of bord voor tentoonstelling

Introductie voor de leerkracht

Leerlingen in groep 7 ontdekken steeds meer wie zij zijn in relatie tot anderen. Ze willen ertoe doen, gehoord worden en invloed uitoefenen. Deze les speelt in op die behoefte en verbindt persoonlijke groei met maatschappelijke betrokkenheid. Via een combinatie van dialoog, kunst en samenwerken leren leerlingen hun rol kennen binnen een groep. Ze worden uitgedaagd na te denken over rechtvaardigheid, vrijheid, verantwoordelijkheid en het verschil dat zij zelf kunnen maken. Door samen te stemmen, plannen te maken en iets zichtbaar te doen voor de klas of school, wordt burgerschap concreet.

Voor jou als leerkracht biedt de les ruimte voor leerlingen om te schitteren – ieder op hun eigen manier. Dit vraagt om een open houding van jou en actieve begeleiding in het ondersteunen van dialoog, creatieve expressie en gezamenlijke besluitvorming.

Omschrijving van de opdracht

De opdracht draait om het ervaren van invloed. Leerlingen ontwerpen samen een klein klasproject of een actie waarmee zij laten zien dat iedereen ertoe doet. Ze reflecteren op persoonlijke waarden, oefenen met beslissingen nemen en geven hun bijdrage vorm in kunst, symbolen en daden.

Begeleiding

Begeleid het kringgesprek met open vragen en steun leerlingen die zich moeilijk uitdrukken. Laat ruimte voor verschillen, benoem positieve bijdragen en help de groep om tot gezamenlijke keuzes te komen. Geef suggesties voor actie, maar laat de ideeën van de leerlingen leidend zijn.

Kennisoverdracht

Leg kort uit wat democratische besluitvorming inhoudt. Introduceer begrippen als 'inclusie', 'participatie', 'vrijheid van meningsuiting' en 'respect'. Gebruik actuele of herkenbare voorbeelden (schoolregels, stemrondes in de klas, maatschappelijke acties) om aan te sluiten bij de leefwereld van leerlingen.

Differentiatie

Laat leerlingen zelf kiezen hoe zij bijdragen: via kunst, woord, spel of actie. Bied visuele ondersteuning voor taalzwakke leerlingen. Stimuleer sterkere sprekers tot presenteren of interviewen. Laat meer introverte leerlingen achter de schermen bijdragen met ontwerpen of reflecties.

De vijf fasen van de leercirkel

Verwonderen

Vraag: 'Wat is een goede samenleving volgens jou?' Laat leerlingen in tweetallen delen welke regels of waarden ze belangrijk vinden op school en daarbuiten. Vervolg vragen:

- Wat zou jij willen veranderen?
- Wanneer voel jij je onderdeel van een groep?
- Kun je bijdragen aan een betere klas of buurt?

Laat leerlingen een idee tekenen of in één zin formuleren op een kaartje. Verzamel de ideeën op het bord of een ideeënmuur.

Doel: leerlingen ontdekken dat zij zelf invloed kunnen hebben op hun omgeving en ervaren dat hun mening telt.

Oriënteren

Werkvorm: complimentencirkel. Iedere leerling schrijft (anoniem) een compliment over een klasgenoot. Kaartjes worden verdeeld en voorgelezen. Gespreksvragen:

- Hoe voelde het om gewaardeerd te worden?
- Wat gebeurde er bij de ander?
- Wat zegt dit over onze klas?

Verbind dit aan het belang van aandacht, respect en elkaar zien.

Doel: leerlingen ervaren hoe positieve aandacht bijdraagt aan een fijne groepssfeer.

Onderzoeken

Werkvorm: democratisch stemmen over klasproject. In kleine groepjes bedenken leerlingen een actie of project waarmee zij bijdragen aan een rechtvaardige, fijne klas of school. Voorbeelden:

- complimentenmuur;
- antipestcampagne;
- zorgteam voor nieuwe leerlingen;
- duurzame ideeën voor het schoolplein.

Elk groepje pitcht het idee:

- Wat is het doel?
- Wat levert het op?
- Wat moet er gebeuren?

Na alle pitches wordt gestemd: wat is het beste idee? Bespreek:

- Hoe was het om te stemmen?
- Wat als jouw idee niet gekozen werd?
- Waarom is samen beslissen belangrijk?

Doel: leerlingen oefenen met ideeën onderbouwen, samenwerken en besluiten accepteren.

Uitvoeren

Werkvorm: campagnebord of actieplan. Werk het gekozen project uit:

- Wat is ons doel?
- Wie doet wat?
- Hoe betrekken we anderen?

Maak een presentatiebord met tekeningen, slogans, symbolen of foto's. Voer indien mogelijk de

actie of het eerste deel ervan direct uit (bijvoorbeeld posters maken, presentatietekst oefenen, brief schrijven).

Doel: leerlingen geven vorm aan hun ideeën en werken samen aan een zichtbaar, betekenisvol resultaat.

Reflecteren

Laat in de kring iedere leerling een zin afmaken:

- Vandaag merkte ik dat ik ...
- De volgende keer wil ik ...
- Ik wil iets doen voor ...

Laat leerlingen eventueel een symbool of klein kunstwerk maken dat hun bijdrage of rol verbeeldt. Hang de resultaten op als klasexpositie of verbind ze aan het actieplan.

Doel: leerlingen reflecteren op hun proces, herkennen hun waardevolle rol en maken plannen voor vervolgedrag.

Evaluatie en reflectie voor de leerkracht

Observeer:

- Wie neemt verantwoordelijkheid?
- Wie vindt het moeilijk om diens mening te geven?
- Hoe gaan leerlingen om met verschillen en democratisch stemmen?

Reflecteer:

- Hoe kan ik ruimte blijven geven aan verschillende stemmen?
- Welke waarden leven in deze groep?
- Hoe maak ik participatie en gelijkheid structureel zichtbaar?

Mogelijke vervolglessen

- Wat doe jij als iemand buitengesloten wordt?
- Wat betekent 'vrijheid van meningsuiting' op school?
- Kun je ook iets veranderen als je jong bent?
- Hoe maken wij onze klas tot een plek waar iedereen telt?

Deze lesbrief hoort bij de uitgave 'EigenlijkWijs'.
www.eigenlijkwijs.nl